

1. EKONOMICKÝ VÝVOJ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Všeobecné ekonomické prostredie

Rok 1993 bol prvým rokom samostatnej existencie SR. Ekonomické prostredie SR muselo v tomto roku absorbovať spolu s asymetricky v neprospech SR rozdelenými dôsledkami prudkej liberalizácie ekonomiky a reštrikčnej stabilizačnej politiky z rokov 1991-1992 aj tento, z ekonomického hľadiska síce exogénny faktor, ktorý však mal veľmi podstatný vplyv na bezprostrednú ekonomickú situáciu SR. Prejavil sa zúžením ekonomického priestoru a rozpadom časti dodávateľsko-odberateľských vzťahov medzi slovenskými a českými podnikmi, zánikom prerozdellovacích procesov, ktoré existovali v rámci federácie a napokon aj značnými nákladmi na konštituovanie štátnej infraštruktúry.

Politické a ekonomické osamostatnenie SR však vytvorilo možnosť zosúladiť hospodársku politiku krajiny s parametrami vnútorného ekonomického prostredia a zároveň formovať takú orientáciu hospodárskej politiky, ktorá by stimulovala partnerské zapojenie slovenskej ekonomiky do medzinárodných hospodárskych vzťahov.

Nezávislosť v tejto oblasti je pre SR o to dôležitejšia, že štruktúra slovenskej ekonomiky sa vyznačuje niektorými nepriaznivými špecifikami, ktoré sa stávajú úzkymi miestami transformačného procesu. Je to najmä nadmerný podiel ťažkých výrobných a prvovýrobných v priemyselnej štruktúre a v jej rámci veľmi zlý stav veľkých zbrojárskych podnikov, ktoré ešte koncom 80. rokov produkovali vyše 40 % celkového objemu produkcie strojárskych komplexov SR. Patria sem aj relatívne nepriaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárskej produkcie, dané pôdnymi a geografickými charakteristikami územia SR. Pritom tak, ako tieto štruktúrne špecifiká slovenskej ekonomiky v minulosti determinovali, resp. predikovali prednostnú orientáciu zahraničnoobchodných aktivít (tak vývozu, ako aj dovozu) slovenských podnikov na trhy krajín bývalej RVHP, tak v súčasnosti komplikujú komoditnú reštrukturalizáciu zahraničného obchodu SR a diverzifikáciu jeho teritoriálnej štruktúry.

Zvýraznená proklamácia štruktúrnych špecifík slovenskej ekonomiky nespochybnila transformačné smerovanie hospodárskej politiky, ani už dosiahnutú úroveň transformácie vlastníckych práv, liberalizácie cien a zahraničného obchodu. Od 1.1.1993 vstúpili do platnosti ďalšie reformy systémového charakteru, ktoré potvrdili trhovú orientáciu transformačného procesu v SR. Bola to predovšetkým daňová reforma, ktorá vytvorila daňovú sústavu konformnú so súčasným štandardom v trhových ekonomikách, ďalej nový systém zdravotného a dôchodkového poistenia, zdokonaľovali sa mechanizmy sociálnej záchrannej siete a po vytvorení nezávislej centrálnej banky - Národnej banky Slovenska - sa dynamicky rozvíjal bankový sektor, ako aj inštitúcie kapitálového trhu.

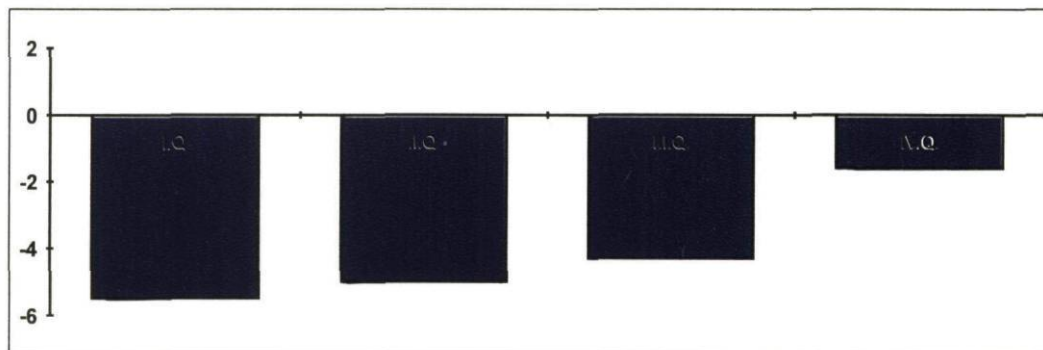
Osobitne dôležité je, že napriek istému spomaleniu privatizačného procesu je prakticky ukončená malá privatizácia, v rámci veľkej privatizácie sa uzavrela prvá vlna kupónovej privatizácie a vedomie nevyhnutnosti urýchlenia privatizačného procesu nadobudlo všeobecnú podporu.

K uvedeným skutočnostiam, ktoré formovali predovšetkým vnútorné ekonomické prostredie vývoja slovenského hospodárstva, treba napokon dodať, že ekonomický vývoj SR prebiehal v roku 1993 v podmienkach vonkajšieho prostredia, v ktorom prevládali pokračujúca recesia vo vyspelých ekonomikách a transformačné problémy väčšiny krajín strednej a východnej Európy.

Vývoj HDP a situácia v hlavných sektoroch ekonomiky

Vznik samostatného štátu si v ekonomike vynútil isté adaptačné obdobie sprevádzané prehĺbením recesie. Pokles ekonomickej výkonnosti sa prejavil hneď v prvom štvrtroku 1993 a v priebehu roka sa ho podarilo (najmä vďaka vývoju v posledných mesiacoch) čiastočne prekonať. Vzhľadom na mimoriadnosť ekonomickej situácie v roku 1993 sa preto celoročný pokles HDP o 4,1 % dá považovať za relatívne priaznivý výsledok (pre porovnanie: pokles HDP v roku 1992 predstavoval 7 %). Absolútny objem HDP v roku 1993 dosiahol 336,7 mld. Sk, resp. v stálych cenách (r. 1984 = 100) 172,2 mld. Sk.

Vývoj HDP v roku 1993 (v stálych cenách, zmena oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka)

Konjunktúrnú situáciu roka 1993 najzreteľnejšie ilustruje vývoj priemyselnej produkcie, ktorej celoročný pokles dosiahol 13,5 %. Pritom na rozdiel od predchádzajúcich rokov bol spôsobený najmä znížením vonkajšieho dopytu a iba sčasti reštrikciou dopytu domáceho. Podiel vývozu na predaji priemyselnej produkcie však stále zostal pomerne vysoký a dosiahol 37,2 %.

Vo vývoji priemyselnej štruktúry pretrvávala tendencia k posilňovaniu energetickej a materiálovo náročných výrob na nižšom stupni spracovania. Prejavilo sa to v rozdielnej miere poklesu tovarovej výroby v ťažobno-energetických odvetviach (-8,4 %) a v spracovateľských odvetviach (-18,6 %), ako aj v miernejšom poklese chemickej (-6,8 %) a hutníckej (-4,4 %) produkcie a na druhej strane silnejším poklesom v strojárstve (-19,1 %) a v ďalších finálnych odvetviach. Extrémny bol v roku 1993 pokles v odvetví spracovania ropy (-42,3 %). Rozdielna pozícia ťažobno-energetických a spracovateľských odvetví sa vypuklo odzrkadlila na tvorbe zisku: zo 45 mld. Sk zisku, vyprodukovaného v sektore priemyslu, pripadalo na ťažobné a energetické odvetvia až 28 mld. Sk.

Veľmi nepriaznivo sa v roku 1993 vyvíjalo stavebníctvo, ktorého pokles o 26,1 % súvisel najmä s celkovou recesnou situáciou, a teda s poklesom investičného dopytu, tak zo strany podnikovej ako aj rozpočtovej sféry. Podstatne tu však zapôsobilo aj zmenšenie operačného priestoru podnikov a pokles exportu stavebných kapacít. V postupe transformačného procesu však stavebníctvo predstihuje priemysel. Ak sa na produkcii priemyslu v roku 1993 malé a stredné firmy (prevažne súkromné, resp. neštátne) podieľali 31,1 %, v stavebníctve to bolo až 51,7 %.

Vývoj v poľnohospodárstve sa v roku 1993 vyznačoval istými stabilizačnými momentmi a v porovnaní s priemyslom a stavebníctvom aj miernejším, zhruba 7 %-ným poklesom produkcie. Zásluhou rýchlejšieho rastu cien poľnohospodárskych výrobkov (celoročný nárast o 10,2 %) oproti roku 1992 (nárast o 6,5 %) sa čiastočne zlepšila situácia poľnohospodárskych podnikov a straty v poľnohospo-

dárstve sa znížili na 6,6 mld. Sk (oproti 14,5 mld. Sk v roku 1992). Do istej miery sa teda tiež podarilo utlmiť proces roztvárania cenových nožníc medzi vstupmi a výstupmi, ktorý bol charakteristický pre celé doterajšie transformačné obdobie v sektore poľnohospodárstva.

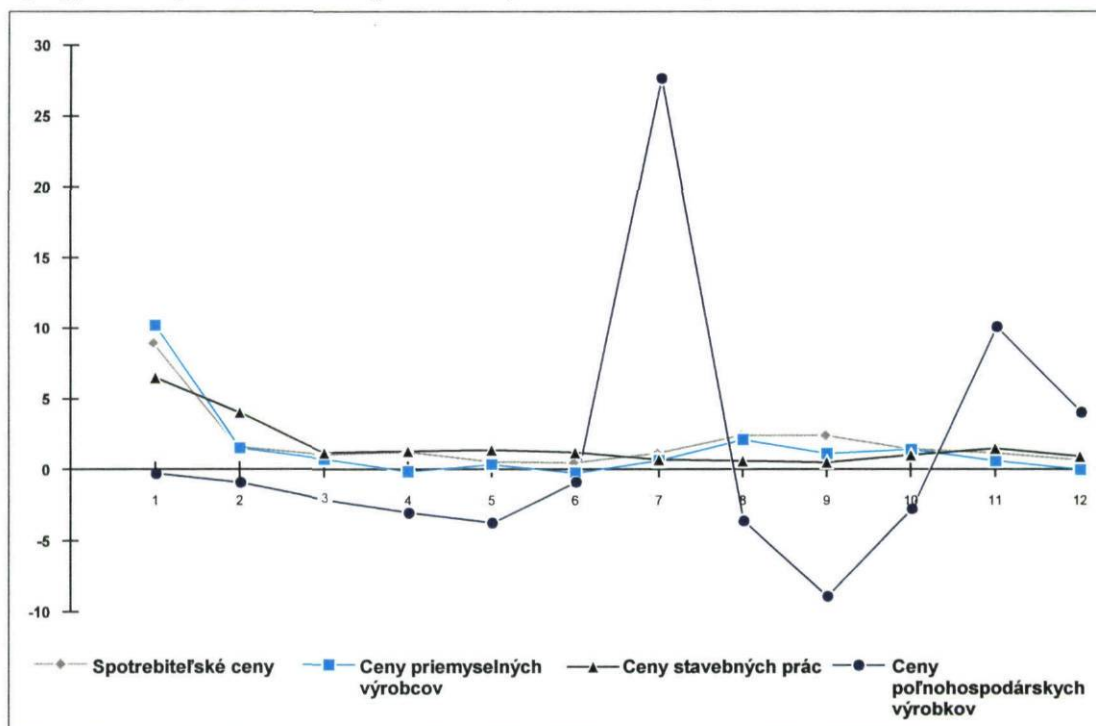
Pozitívnym prvkom vo vývoji národohospodárskej štruktúry SR je podstatné zvýšenie významu sektora služieb, ktorého podiel na tvorbe HDP dosiahol v roku 1993 približne polovicu. To, prirodzene, pozitívne ovplyvňuje formovanie relácie medzi pridanou hodnotou a spotrebou pri tvorbe HDP.

Pohyb cien

Miera inflácie (meraná vývojom spotrebiteľských cien) v roku 1993 dosiahla 25,1 %. Slovenská republika si tak aj v tomto roku udržala pozíciu transformujúcej sa ekonomiky s relatívne nízkou infláciou, a to aj napriek tomu, že cenový vývoj v SR bol v roku 1993 vystavený viacerým nárazovým vplyvom. Spomedzi činiteľov, ktoré sa najviac podieľali na raste cenovej hladiny, to bolo predovšetkým zavedenie DPH a rozdelenie ČSFR s následnou menovou odlukou.

Ako kumulatívny dôsledok efektu oboch týchto faktorov sa takmer polovičný objem nárastu spotrebiteľských cien (resp. 11,8 %) koncentroval hneď v prvom štvrtroku, z čoho rozhodujúci podiel pripadá na ťarchu DPH. Bez efektu zavedenia DPH by priemerná mesačná miera inflácie v spotrebiteľských cenách predstavovala asi 1 %, t.j. 12 % až 13 % za celý rok. V cenách priemyselných výrobcov (nárast o 18,8 %) a cenách stavebných prác (nárast o 22,7 %) - ktoré vzhľadom na pretrvávajúcu štátnu reguláciu cien energie, palív, dopravných taríf a pod. mali miernejšiu dynamiku - by ukazovateľ miery inflácie bol ešte nižší.

Vývoj jednotlivých druhov cien (predchádzajúci mesiac = 100)

Napriek zrýchleniu rastu cien poľnohospodárskych výrobkov, charakteristickým znakom cenových pohybov v roku 1993 aj naďalej zostáva zaostávanie rastu týchto cien za rastom cien v iných oblastiach. Tento vývoj je vysvetliteľný vplyvom cenových

podmienok dovozov poľnohospodárskej produkcie na formovanie dopytu a ponuky po príslušnej domácej produkcii.

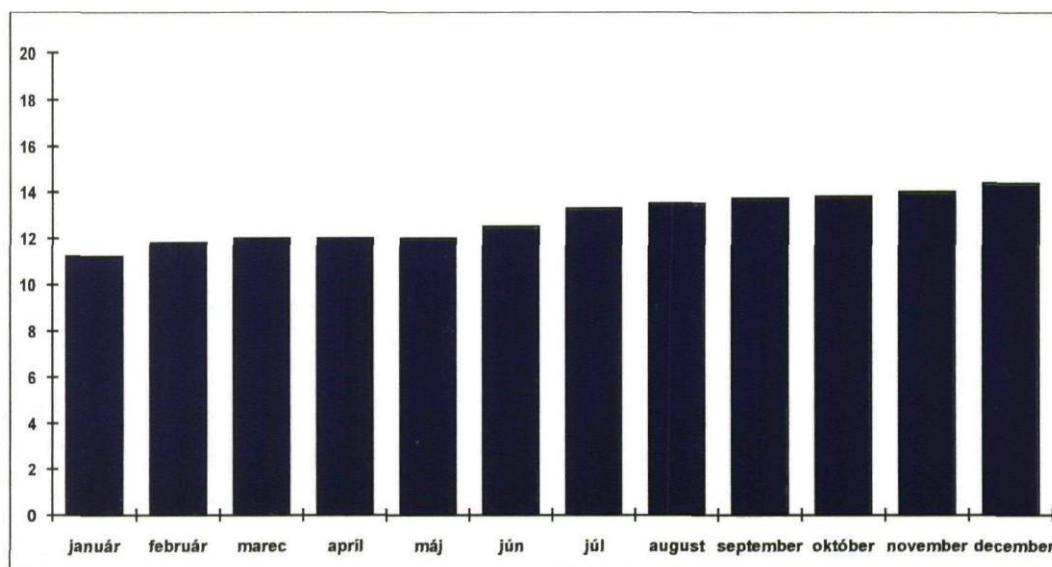
Z faktorov, ktoré výraznejšie ovplyvnili medzimesačné prírastky inflácie v priebehu roka, treba uviesť devalváciu slovenskej koruny v júli a úpravu DPH a ďalších spotrebných daní v auguste, ktoré spôsobili zvýšenie hladiny spotrebiteľských cien približne o 1 %, resp. 2 %, ďalej čiastkové úpravy sadzieb prepravných a telekomunikačných taríf, poplatkov a poisťného, ako aj zvýšenie nákupných cien poľnohospodárskej produkcie.

Vývoj spotrebiteľských cien v roku 1993 spôsobil zvýšenie životných nákladov obyvateľstva o 24 %, ktoré sa pomerne rovnomerne rozložilo medzi jednotlivé sociálne súbory domácností.

Trh práce

Situáciu na trhu práce synteticky charakterizuje miera nezamestnanosti, ktorá v roku 1993 dosiahla v SR 14,4 %, čo oproti roku 1992 predstavuje prírastok o 4 %. Jej vývoj z hľadiska odvetvovej a sektorovej štruktúry, ako aj z hľadiska časového priebehu bol však značne rozdielny, pričom v podstate sledoval recidívu hospodárskeho poklesu. V porovnaní s rokom 1992 bol koncom roka 1993 počet pracovníkov v priemysle nižší o 11 %, v stavebníctve o 17 %, naopak v obchode narástol o 21 %. V rámci týchto vývojových trendov sa v priemysle podstatne zvýšila zamestnanosť v súkromnom sektore (o 49 %), zatiaľ čo v stavebníctve a aj v súkromnom sektore došlo k odlevu pracovníkov (o 17 %).

Vývoj miery nezamestnanosti (v %)

Charakteristickou črtou nezamestnanosti v SR je jej výrazná regionálna diferenciácia: najnižšie miery nezamestnanosti vykazuje Bratislava a niektoré väčšie mestá, zatiaľ čo vo viacerých okresoch najmä južného a východného Slovenska miera nezamestnanosti dosahuje hodnoty až do 20 %.

Osobitne nepriaznivými dôsledkami vo vývoji nezamestnanosti v roku 1993 bolo, že nadpriemerne postihovala mladých ľudí a že sa všeobecne predlžovala dĺžka trvania nezamestnanosti.

Pri charakteristike trhu práce v SR je však potrebné poukázať aj na jestvujúci, pomerne značný objem skrytej nezamestnanosti (alebo nadzamestnanosti)

v mnohých veľkých štátnych podnikoch, resp. akciových spoločnostiach, ktorá je jednou z príčin spomaľovania privatizačného procesu (a vice versa), ale aj celkového ochromovania trhu práce. Nedostatočnú funkčnosť trhu práce pritom v roku 1993 podporovala aj absencia mzdovej regulácie: v liberalizovanom, zďaleka nie však konkurenčnom ekonomickom prostredí sa presadila tendencia k sústavnému rastu nominálnych miezd a narastaniu celkových nákladov na prácu. Pri celoročnom zvýšení priemerných nominálnych miezd o 18,5 %, ktoré bolo výsledkom jednak zníženia zamestnanosti v národnom hospodárstve, jednak absolútneho zvýšenia objemu miezd, sa mzdová náročnosť HDP v roku 1993 zvýšila oproti roku 1992 o 21,4 % (a predstavovala 0,65 Sk na 1 Sk HDP).

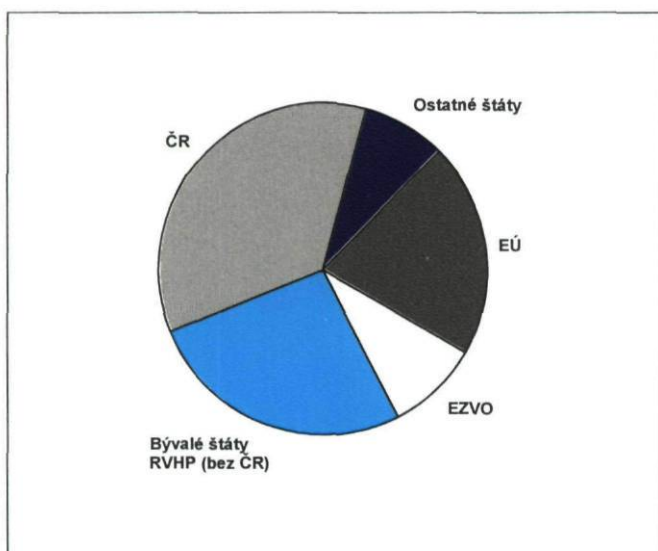
Uvedené tendencie na trhu práce sa odzrkadlili vo vývoji produktivity práce, ktorá síce v celohospodárskom priereze (meraná výškou HDP v stálych cenách na jedného pracovníka) poklesla oproti roku 1992 iba o 0,9 %, avšak v priemysle sa znížila o 10,4 %, resp. vrátane malých podnikov asi o 7 %. Najpriaznivejší vývoj produktivity práce zaznamenali odvetvia, v ktorých výpadok produkcie bol sprevádzaný rastom cien (výroba potravín, spracovanie ropy).

Zahraničný obchod

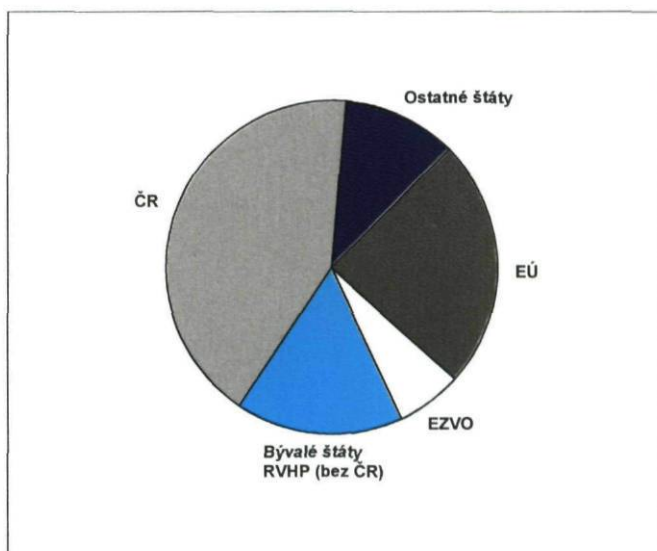
Dynamika tovarovej zahraničnoobchodnej výmeny SR si v roku 1993 udržiavala klesajúcu tendenciu z predchádzajúcich rokov a celkový obrat zahraničného obchodu sa oproti roku 1992 znížil o 7,3 %. Pri celoročnom objeme vývozu 163,2 mld. Sk a dovozu 195,2 mld. Sk vykázala bilancia zahraničného obchodu záporné saldo 32 mld. Sk.

Hlbší medziročný pokles o 11,4 % pritom zaznamenal vývoz, v dôsledku čoho sa znížila miera krytia dovozu vývozom a zhoršila sa exportná výkonnosť ekonomiky, ktorá (meraná podielom vývozu na HDP) v roku 1993 dosiahla úroveň 49,5 %, oproti 64,4 % zaznamenaným v roku 1992. K poklesu vývozu došlo voči všetkým relevantným regionálnym zoskupeniam a štátom (s výnimkou Poľska a Maďarska), vrátane rozvojových krajín. Najväčší prepád vývozu bol s Českou republikou a regiónom SNŠ.

Štruktúra dovozu

Štruktúra vývozu

Pokles dovozu o 4,5 % bol zjavne miernejší a v porovnaní s vývozom aj teritoriálne diferencovanejší. Zvýšil sa dovoz z krajín EÚ a EZVO, zo štátov bývalého ZSSR, Poľska, rozvojových krajín a Číny. Na druhej strane podstatne sa znížil objem dovozu z ČR, a to zrejme jednak v dôsledku ďalšieho zníženia spotrebného a investičného dopytu v SR, jednak však aj ako výsledok postupujúcej preorientácie niektorých dovozových položiek k tretím krajinám, najmä EÚ a EZVO. Citelné oslabenie zahraničnoobchodných vzťahov medzi SR a ČR dokumentuje skutočnosť, že úroveň obchodnej výmeny medzi oboma republikami dosiahla v roku 1993 iba 68 % úrovne z roku 1992. Saldo obchodnej bilancie SR s ČR dosiahlo v roku 1993 kladnú hodnotu 1,3 mld. Sk.

V komoditnej štruktúre zahraničného obchodu SR nedošlo v roku 1993 k podstatnejším zmenám: vo vývoze sa udržiaval vysoký podiel produkcie s nízkym stupňom finalizácie a ďalej sa znížil podiel strojov a zariadení. V dovoze naopak položky tohto typu prevládali.

Pri uvedených tendenciách vo vývoji zahraničného obchodu SR sa ako kľúčový problém dosiahnutia priaznivejšieho výsledku zahraničnoobchodnej bilancie identifikuje rastúci obchodný deficit so štátmi bývalého ZSSR, ktorý sa v priebehu roka 1993 zvýšil zo 702 mil. USD na 892 mil. USD.

Celkovú nepriaznivú hodnotu záporného salda zahraničnoobchodnej bilancie SR z roku 1993 podstatne korigovala bilancia služieb, ktorá vykázala kladné saldo 12,8 mld. Sk.

Pozícia slovenskej ekonomiky v užšom medzinárodnom kontexte

Hospodárska politika na Slovensku nadviazala v roku 1993 na tradíciu obozretnej makroekonomickej regulácie, nízkej inflácie a malej zadlženosti, pokračovala legislatívna a inštitucionálna transformácia. To sa nakoniec prejavilo aj v prijateľných hospodárskych výsledkoch, čím sa podarilo udržať relatívne priaznivú pozíciu ekonomiky Slovenska v porovnaní s ostatnými transformujúcimi sa krajinami.

Postavenie Slovenska v skupine transformujúcich sa krajín možno rámcovo charakterizovať porovnaním niektorých základných ukazovateľov ekonomického vývoja krajín CEFTA (Central European Free Trade Agreement) zahrnujúcich Českú republiku, Maďarsko, Poľsko a Slovensko.

Vo vývoji HDP v r. 1993 pokračovala v tomto regióne tendencia k spomaleniu poklesu s výnimkou Poľska, kde bol už druhý rok zaznamenaný rast.

Index rastu hrubého domáceho produktu (stále ceny, predchádzajúci rok = 100)

	SR	ČR	Maďarsko	Poľsko
1991	85,5 ^{2/}	85,8 ^{1/}	88,1	92,4
1992	93,0 ^{4/}	93,4 ^{3/}	95,5 ^{1/}	102,6
1993	95,9 ^{4/}	99,7 ^{3/}	98,5	103,8

Prameň: ŠÚSR

1/ predbežné údaje

2/ počítané konverznou metódou

3/ odhad

4/ získané metódou ESA, predbežné výsledky, index oproti roku 1991 odhadnutý

Výsledok dosiahnutý na Slovensku sa tiež neodklonil od celkovej tendencie a bol lepší, ako sa všeobecne očakávalo s tým, že pre rok 1994 sa už črtá možnosť stabilizácie, prípadne nepatrného rastu.

V rámci sledovanej skupiny krajín pokračovala tiež tendencia k znižovaniu inflácie.

Index spotrebiteľských cien (minulý rok = 100)^{1/}

	SR	ČR	Maďarsko	Poľsko
1991	161,2	156,6	135,0	170,3
1992	110,0	111,1	123,0	143,0
1993	123,2	120,8	122,5	135,3

Prameň: ŠÚSR

1/ Na rozdiel od indexov uvádzaných v predchádzajúcej časti tejto kapitoly a indexov uvádzaných v kapitole 2. menový vývoj a menová politika, tu ide o indexy vyjadrujúce priemerný vývoj cien v príslušnom roku oproti predchádzajúcemu roku

Vývoj cien na Slovensku (tiež v ČR) bol do značnej miery ovplyvnený systémovými zmenami (najmä zavedením dane z pridanej hodnoty), napriek tomu sa však v rámci porovnávaného súboru krajín nachádzal v pásme najnižšieho rastu, s výraznou tendenciou k ďalšiemu poklesu.

Všeobecne pokračoval rast nezamestnanosti.

Miera nezamestnanosti

	SR	ČR	Maďarsko	Poľsko
1991	11,8	4,1	8,5	11,8
1992	10,4	2,6	12,3	13,6
1993	14,4	3,5	12,1	15,7

Prameň: ŠÚSR

Aj keď bol na Slovensku zaznamenaný relatívne vysoký nárast miery nezamestnanosti, jej hladina nepresahuje úroveň charakteristickú pre všetky zahrnuté štáty s výnimkou ČR.

Vývoj v oblasti štátnych financií je charakterizovaný tendenciou k stabilizácii deficitu štátnych rozpočtov.

Saldo štátneho rozpočtu (v percentách z HDP)

	SR	ČR	Maďarsko	Poľsko
1991	- 3,9 ^{3/}	-2,1 ^{1/}	-4,9	-3,8
1992	- 3,1 ^{4/}	- 0,2 ^{2/}	-7,0 ^{1/}	-6,0
1993	- 6,8 ^{4/}	0,1 ^{2/}	-6,8 ^{1/}	-2,8

Prameň: ŠÚSR, prepočty NBS

1/ predbežné údaje

2/ odhad

3/ počítané konverznou metódou

4/ počítané ESA metódou, predbežné údaje

Relatívne nepriaznivý vývoj na Slovensku treba hodnotiť najmä v súvislosti s odbúraním transferov v bývalej federácii, ako aj so zvýšením štátnych výdavkov v súvislosti s budovaním štátnej infraštruktúry.

Priaznivo pre Slovensko možno hodnotiť stav zahraničnej zadlženosti. Týka sa to absolútnych hodnôt zahraničných úverov aj zahraničnej zadlženosti na jedného obyvateľa.

Relatívne nízka zahraničná zadlženosť predstavuje významný prvok rozvojového potenciálu Slovenska.

Zahranická zadlženosť v roku 1993

	SR	ČR	Maďarsko	Poľsko
Celková zadlženosť v mld. USD	3,622	8,805	25,204 ^{1/}	46,169
Zadlženosť na obyvateľa v USD	683	852	2450 ^{1/}	1199

Prameň: SÚSR, prepočty NBS

1/ III. štvrtok

Súhrnne možno konštatovať, že základné charakteristiky slovenskej ekonomiky nevybočujú z obrazu, ktorý poskytujú popredné transformujúce sa ekonomiky v strednej Európe a to aj napriek viacerým problémom hospodárskeho vývoja na Slovensku.

Krátkodobé problémy Slovenska spočívajú najmä v komplikáciách súvisiacich so štartom nového štátu, ale sú tiež prejavom "vedľajších účinkov" jednotlivých opatrení spojených s transformáciou ekonomiky, ktorá sa v niektorých oblastiach nachádzala v nižšej fáze realizácie ako v Poľsku a v Maďarsku.

Strednodobé a dlhodobé vyhliadky hospodárskeho vývoja na Slovensku sú spojené najmä s postupom reštrukturalizácie hospodárstva a s presadzovaním sa v medzinárodnej konkurencii. Tu má Slovensko v širšom rámci transformujúcich sa ekonomík relatívne dobré predpoklady. Okrem priaznivej stabilizačnej perspektívy, nízkeho zahraničného zadlženia má k dispozícii kvalifikovanú a vysoko konkurencieschopnú pracovnú silu, silný výskumný potenciál, ako aj výhodnú geografickú polohu v strede Európy.¹⁾

1)Empirica-Institut v Bonne vypracoval analýzu, do ktorej zahrnul všetky štáty Európy (okrem SNŠ) a podrobil v jej rámci skúmaniu 404 regiónov z hľadiska ich perspektívy ako miesta pre podnikateľskú činnosť. Stredoeurópskemu regiónu sa na základe tejto analýzy prisudzuje mimoriadne priaznivá perspektíva, pričom región hlavného mesta SR Bratislava získal v rámci komplexného hodnotenia absolútne najvyššie ocenenie zo všetkých oblastí ako najperspektívnejšie miesto pre podnikateľskú činnosť.

Perspektívy ekonomického rozvoja

Vývoj hospodárstva SR v roku 1993, v priebehu ktorého dôležité inštitucionálne reformy formovali nové parametre ekonomického prostredia SR, sa prejavil istou recidívou hospodárskeho poklesu a neuspokojivým vývojom v oblasti zahraničného obchodu SR. Súhrnným obrazom ekonomického vývoja boli ťažkosti v rozpočtovom hospodárení štátu (deficit štátneho rozpočtu za rok 1993 dosiahol objem 23 mld. Sk, t.j. 6,8 % HDP) i napätý vývoj v rámci platobnej bilancie (hoci záverečný účet konsolidovanej platobnej bilancie za rok 1993 dosiahol aktívne saldo 1,7 mld. Sk).

Cesta k presvedčivému nasmerovaniu ekonomiky SR k oživeniu hospodárskeho rastu je vo svojom systémovom rozmere jednoznačne určená ďalším prehĺbením pozitívnych transformačných zmien, ktoré sa napriek problémom ekonomického vývoja v roku 1993 v slovenskej ekonomike presadzujú. Predpokladom ich upevnenia a postupného vytvárania štandardného trhového hospodárskeho poriadku je ekonomicky racionálna a sociálna, resp. celospoločenský dlhodobou udržateľná makroekonomická politika, ktorá bude vytvárať priaznivé podmienky pre trhové správanie sa ekonomickej mikrosféry, a to tak podnikov, ako aj obyvateľstva.

V mikrosfére je potrebné vytvoriť pružné konkurenčné prostredie, to znamená najmä urýchliť privatizačný proces. Splnenie týchto predpokladov je nevyhnutnou podmienkou štruktúrnej adaptácie a v konečnom dôsledku podmienkou zvýšenia výkonnosti slovenskej ekonomiky na úroveň umožňujúcu jej efektívnejšie zapojenie do medzinárodných hospodárskych vzťahov.